

Sygn. akt I PK 311/14

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa Z. S.
przeciwko Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej [...] w S.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Suwałkach
z dnia 30 czerwca 2014 r., sygn. akt III Pa 25/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Suwałkach wyrokiem z 24 kwietnia 2014 r., IV P 10/12, zasądził od pozwanej Państwowej Szkoły Zawodowej [...] w S. na rzecz powoda Z.S. kwotę 22.905,82 zł brutto tytułem odszkodowania w związku z wypowiedzeniem w dniu 10 stycznia 2012 r. umowy o pracę i oddalił powództwo z 18 stycznia 2012 r. uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia z 17 stycznia 2012 r.

Apelacje od wyroku Sądu Rejonowego wniosły obydwie strony.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z 30 czerwca 2014 r., III Pa 25/14, oddalił obydwie apelacje.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł w imieniu strony pozwanej jej pełnomocnik, zaskarżając wyrok w części dotyczącej oddalenia apelacji pozwanej.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 45 § 1 k.p. przez uznanie, że wypowiedzenie umowy dokonane 10 stycznia 2012 r. było niezgodne z prawem, ponieważ § 25 ust. 4 statutu PWSZ w S. przewidywał uprzednie zaopiniowanie wypowiedzenia przez Senat uczelni, czego skutkiem było zasądzenie na rzecz powoda odszkodowania w wysokości określonej w art. 47¹ k.p., podczas gdy § 25 ust. 4 statutu PWSZ w S. nie obowiązywał w zakresie obowiązku uprzedniego zaopiniowania przez senat wypowiedzenia umowy o pracę z kanclerzem, gdyż pozostawał w sprzeczności z art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym.

Konieczność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca uzasadniła tym, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie: czy w świetle dyspozycji art. 81 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym uzasadnione było przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że § 25 ust. 4 statutu PWSZ w S. obowiązywał w zakresie obowiązku uprzedniego zaopiniowania przez senat wypowiedzenia umowy o pracę z kanclerzem.

Pełnomocnik skarżącej wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie apelacji pozwanej (czyli oddalenie powództwa w całości), ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w części obejmującej oddalenie apelacji pozwanej i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania.

Odpowiedź na skargę kasacyjną wniósł w imieniu powoda jego pełnomocnik, wnosząc o odrzucenie skargi kasacyjnej, ewentualnie wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Uzasadniając konieczność rozpoznania skargi kasacyjnej, pełnomocnik skarżącej powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to jest na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy również traktować wymagania konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne

(poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymaganie to jest uzasadnione publicznymi celami rozpoznania skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). O istotności zagadnienia decyduje waga przedstawionego problemu i znaczenie jego rozstrzygnięcia dla innych podobnych spraw.

Sformułowane przez pełnomocnika pozwanej pytanie nie zawiera problemu ogólnej natury, który odpowiadałby konstrukcji zagadnienia prawnego z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jako zagadnienie prawne przedstawiono pytanie: „czy w świetle dyspozycji art. 81 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, uzasadnione było przyjęcie przez sąd drugiej instancji, że § 25 ust. 4 statutu PWSZ w S. w zakresie obowiązku uprzedniego zaopiniowania przez senat wypowiedzenia umowy o pracę z kanclerzem obowiązywał”. Pełnomocnik skarżącej traktuje zatem jako zagadnienie prawne sposób zastosowania przepisów statutu uczelni (§ 25 ust. 4) oraz ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (art. 81) przez Sąd drugiej instancji. Przedstawione „zagadnienie prawne” odnosi się do zastosowania wskazanych przepisów wyłącznie w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy (w tym przypadku rozwiązania stosunku pracy z powodem jako kanclerzem pozwanej szkoły wyższej i zastosowania w tym zakresie przepisów statutu uczelni). Tymczasem z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że zagadnienie prawne jest to wiążący się z określonym przepisem prawnym problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51).

Ponadto, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia oczekiwań kierowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego do wnoszącego skargę kasacyjną profesjonalnego pełnomocnika. Brak w nim odpowiedniej argumentacji jurydycznej, analizy możliwości rozwiązania postawionego problemu, odwołań do poglądów doktryny czy wreszcie argumentów przemawiających za ewentualną zmianą dotychczasowej linii orzeczniczej.

Niezależnie od opisanych powyżej niedostatków wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej strony pozwanej do rozpoznania i jego uzasadnienia, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak podstaw do konstruowania istotnego zagadnienia prawnego nawiązującego do powołanych przepisów (§ 25 ust. 4 statutu i art. 81 Prawa o szkolnictwie wyższym). Jak przyjął Sąd Okręgowy, odnosząc się do zarzutów strony pozwanej, art. 9 k.p. wprowadza hierarchię źródeł prawa pracy – powszechnego i wewnętrznego (autonomicznego) oraz mechanizm rozwiązywania kolizji i sprzeczności między nimi, oparty na zasadzie uprzywilejowania pracownika. Żaden z aktów niższych (regulamin, statut) nie może być dla pracownika mniej korzystny niż akt wyższego rzędu (ustawa). Powołując się na tę zasadę, Sąd Okręgowy uznał za chybiony zarzut apelacji pozwanej podważający rangę § 25 ust. 4 statutu PWSZ w S., zgodnie z treścią którego „kanclerza zatrudnia i zwalnia rektor, po zasięgnięciu opinii Senatu”. Prawo pracy reguluje kwestie związane zarówno z nawiązaniem, jak i ustaniem (rozwiązaniem) stosunku pracy. W przypadku pozwanej doprecyzowano niektóre kwestie związane z zatrudnieniem i zwolnieniem konkretnego pracownika – kanclerza uczelni – w statucie. Przyjęte rozwiązania były korzystniejsze dla pracownika (kanclerza). Paragraf 25 statutu pozwanej stanowi zestawienie regulacji dotyczących kanclerza uczelni – jego statusu, uprawnień, praw i obowiązków. Statut uczelni, jako źródło prawa pracy, może określać swoiste reguły postępowania i tryby zwalniania pracowników, z tym jednak zastrzeżeniem, że reguły te muszą być co najmniej tak korzystne dla pracownika, jak reguły ogólne znane z prawa pracy, nie ma natomiast przeszkód, aby standardy ochronne przewidziane w statucie były wyższe od tych wynikających z ustawy. Odmierna treść normatywna adekwatnych przepisów statutu i ustawy nie oznacza, że statut jest sprzeczny z powszechnie obowiązującymi regulacjami ustawowymi.

Według Sądu Okręgowego, § 25 ust. 4 statutu pozwanej nie wzbudza zastrzeżeń czy też wątpliwości interpretacyjnych. Status kanclerza może być uregulowany przez statut uczelni w sposób bardziej korzystny niż wynika to z Kodeksu pracy czy innych ustaw (np. Prawa o szkolnictwie wyższym). W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny zarzut apelacji dotyczący zastosowania § 25 ust. 4 statutu, zdaniem strony pozwanej nieobowiązującego w stosunku do kanclerza, podnosząc, że strona pozwana sama doszła do wniosku, że wypowiedzenie powodowi umowy o pracę pomijało wspomnianą regulację statutu. Stwierdzone uchybienia (naruszenie statutu), których wystąpienia pozwana od początku miała świadomość, stanowiły podstawę zasądzenia na rzecz powoda odszkodowania na podstawie art. 47¹ k.p.

Stanowisko Sądu Okręgowego znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przede wszystkim w powołanym przez orzekające Sądy, jak również przez stronę pozwaną w skardze kasacyjnej, wyroku Sądu Najwyższego z 20 marca 2009 r., II PK 219/08 (OSNP 2010 nr 21-22, poz. 261), zgodnie z którym wypowiedzenie stosunku pracy nauczycielowi akademickiemu jest niezgodne z prawem, jeżeli statut uczelni wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii rady i dziekana jednostki, w której nauczyciel jest zatrudniony, a brak opinii wynika z niepowołania tych organów. Powołane orzeczenie potwierdza zasadę uprzywilejowania pracownika, stwierdzając, że statut uczelni wyższej stanowiąc – na zasadzie art. 9 k.p. – źródło prawa pracy, może określać swoiste reguły postępowania i swoiste tryby zwalniania pracowników naukowo-dydaktycznych, z tym jednak zastrzeżeniem, że reguły te muszą być co najmniej tak ochronne jak reguły ogólne znane prawu pracy. To samo może być odniesione do kanclerza szkoły wyższej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

